

PALMGREN- KONSERVATORION OPETUSSUUNNITELMA

TAITEEN PERUSOPETUKSEN
MUSIIKIN LAAJA OPPIMÄÄRÄ
1.8.2018

Sisällysluettelo

1 PALMGREN-KONSERVATORION TOIMINTA-AJATUS.....	3
2 PALMGREN-KONSERVATORION ARVOT	4
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN PALMGREN-KONSERVATORIOSSA	5
3.1 Oppimiskäsitys	5
3.2 Oppimisympäristöt ja työtavat	5
4 PALMGREN-KONSERVATORION TOIMINTAKULTTUURI.....	6
5 OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS.....	7
5.1 Varhaisiän musiikkikasvatus	7
5.2 Musiikin laajan oppimäärän perusopinnot	7
5.3 Musiikin laajan oppimäärän syventävät opinnot	8
5.4 Opiskeluaika	8
6 OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET.....	9
7 VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS.....	9
7.1 Varhaisiän musiikkikasvatuksen sisällöt sekä musiikilliset ja muut kokonaisvaltaiset tavoitteet	9
7.2 Varhaisiän musiikkikasvatuksen työtavat	10
7.3 Varhaisiän musiikkikasvatus ikäkausittain	10
7.3.1 Musiikkileikkikoulu	10
7.3.2 Soitinvalmennus musiikkileikkikoulusoittimilla.....	10

8 PERUSOPINNOT	11
8.1 Opintokokonaisuudet ja niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet	11
9 SYVENTÄVÄT OPINNOT	13
9.1 Opintokokonaisuudet ja niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet	14
10 LAAJAN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEET JA ARVIOINNIN KRITERIT	16
11 OPPIMISEN ARVIOINTI	19
11.1 Arviointi musiikin laajan oppimäärän perusopinnoissa	19
11.1.1 Jatkuva arviointi	19
11.1.2 Opintokokonaisuuden arviointi	20
11.2 Arviointi musiikin laajan oppimäärän syventävissä opinnoissa	21
11.2.1 Jatkuva arviointi	21
11.2.2 Opintokokonaisuuden arviointi	22
11.3 Todistukset	22
12 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	23
13 OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET	24
14 YHTEISTYÖ HUOLTAJEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA	24
15 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN	25
16 MUU OPETUS PALMGREN-KONSERVATORIOSSA	25
Liite: Palmgren-konservatorion toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	

1 PALMGREN-KONSERVATORION TOIMINTA-AJATUS

Palmgren-konservatorio on vireä ja ajassa elävä musiikkioppilaitos, joka

1. järjestää tasolta toiselle etenevää musiikin opetusta eri ikäryhmille oppilaslähtöisyyden, tavoitteellisuuden ja elinikäisen oppimisen periaatteella,
2. rakentaa kestäväää tulevaisuutta moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle pohjautuvan musiikkikasvatuksen keinoin,
3. edistää yhteistyötä muiden oppilaitosten sekä alueen työ- ja elinkeinoelämän kanssa ja
4. on aktiivinen musiikkialan toimija alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Palmgren-konservatorion koulutus sisältää

taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän (laki 633/1998) ja

musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen osana WinNovan koulutustarjontaa (laki 531/2017 ja laki 630/1998)

Palmgren-konservatoriossa järjestetään myös muuta musiikin koulutustoimintaa sekä musiikkituotantoja eri yhteistyötahojen kanssa.

2 PALMGREN-KONSERVATORION ARVOT

Palmgren-konservatorio on oppilaitos, joka pyrkii kaikessa toiminnassaan laadukkuuteen luovuuden ja yhteisöllisyyden keinoin. Toiminta perustuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden tunnustamiselle ja kunnioitukselle, ja opetuksella luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaate

Palmgren-konservatorion opetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Palmgren-konservatoriossa kaikille taataan yhteneväiset mahdollisuudet koulutukseen ja musiikilliseen kehitykseen ja kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta mistään henkilöön liittyvästä syystä. Toiminnassa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan ihmisyyden moninaisuutta.

Ennakkoluulottomuus

Palmgren-konservatoriossa musiikkia voi opiskella laaja-alaisesti ja uutta kokeillen. Erilaiset ajatukset huomioidaan mahdollisuuksina.

Laadukkuus

Palmgren-konservatoriossa vaalitaan kaiken musiikillisen osaamisen täysipainoista toteutumista.

Luovuus

Luovuus on koko oppilaitoksen läpäisevä henki uudella tavalla mielekkäiden ja merkityksellisten asioiden saavuttamiseksi perinteitä kunnioittaen.

Yhteisöllisyys

Palmgren-konservatoriossa arvostetaan ja kunnioitetaan eri toimijoiden erilaisia lähtökohtia ja haetaan koko ajan toiminnalle yhteisiä nimittäjiä. Samaa ajattelua sovelletaan yhteistyötahoihin oppilaitoksen ulkopuolella.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN PALMGREN-KONSERVATORIOSSA

3.1 Oppimiskäsitys

Palmgren-konservatorion oppimiskäsitys pohjautuu ajatukseen oppilaasta aktiivisena toimijana. Oppiminen ymmärretään kokonaisvaltaisena tapahtumana, jossa tietoja ja taitoja rakennetaan harjoittelun kautta itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Palmgren-konservatoriolla oppilasta kannustetaan innostumaan musiikista ja löytämään oma sisäinen tehtäväorientoitunut oppimismotivaationsa, jossa opiskeltavien asioiden sisältö on ulkoisia kannustimia suurempi motivaation lähde. Motivoitunut oppilas oppii asettamaan itselleen tavoitteita ja löytämään erilaisia työtapoja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Oppilasta autetaan harjaantumaan pitkäjänteiseen harjoitteluun, ymmärtämään oppimiskokemuksiaan ja tiedostamaan omia oppimistyytlejään monipuolisten pedagogisten keinojen ja oikeudenmukaisen palautteenannon avulla. Myönteiset kokemukset sekä oppimisen ja musisoinnin ilo kannustavat oppilasta yhä motivoituneempaan, pitkäjänteisempään ja luovempaan opiskeluun. Oppiminen jatkuu läpi eri ikäkausien, ja se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

3.2. Oppimisympäristöt ja työtavat

Käsitteet *oppimisympäristöt* ja *työtavat* liittyvät oleellisesti yhteen: niiden avulla hahmotetaan, *missä* ja *miten* oppiminen tapahtuu. Palmgren-konservatoriolla oppimisympäristöiksi käsitetään oppimisen tilat ja paikat sekä yhteisöt ja käytänteet. Työtapoja ovat yleisesti ottaen kaikki ne keinot, joilla musiikillisten taitojen rakentamiseen liittyviä haasteita ratkotaan.

Palmgren-konservatorion opetustilat, konserttitalit ja musiikkikirjasto tarjoavat oppilaille avoimen, turvallisen ja innostavan oppimisympäristön. Monipuolisesti ja ajanmukaisesti varustetut tilat mahdollistavat oppilaalle sekä henkilökohtaiset oppitunnit että monimuotoisen yhteistoiminnallisen musiikin tekemisen. Työtavoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus ja oppilaan ohjaaminen oman työskentelynsä suunnitteluun ja arviointiin. Teknologian mahdollistamia digitaalisia oppimisympäristöjä ja Palmgren-konservatorion oppilashallintojärjestelmää käytetään hyödyksi tarkoituksenmukaisella, oppimista ja tiedonkulkua parhaiten palvelevalla tavalla.

Myös koti on tärkeä oppimisympäristö. Vanhempien kannustus ja osallisuus lapsensa harrastuksessa on oleellinen tuki oppilaan harjaantumisessa pitkäjänteiseen harjoitteluun.

Konservatorion ulkopuolisten toimijoiden kanssa tapahtuva yhteistyö huomioidaan oppimisympäristönä, ja oppilaita kannustetaan hyödyntämään työskentelyssään eri taiteenlajien vuorovaikutusta. Osallisuus erilaisissa musiikki- ja taidetapahtumissa sekä yhteistyöhankkeissa muiden alojen toimijoiden kanssa tuo oppimiseen myös sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman.

4 PALMGREN-KONSERVATORION TOIMINTAKULTTUURI

Palmgren-konservatorion toimintakulttuuri on paikallinen tulkinta niistä normeista, jotka musiikkioppilaitostoimintaa Suomessa ohjaavat. Näitä normeja ovat laki ja asetus taiteen perusopetuksesta sekä Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteista, joiden perusteella myös Palmgren-konservatorion opetussuunnitelma on laadittu. Toimintakulttuuriin vaikuttavat lisäksi valtakunnallisten musiikkipedagogisten yhteisöjen linjaukset sekä Palmgren-konservatorion vakiintuneet käytänteet ja yhteisön jäsenten yksilölliset ajattelu- ja toimintatavat. Toimintakulttuuri on kuin elävä kuva lukuvuoden aikana tapahtuvasta arkisesta työstä niin opetusluokassa kuin kansliassakin, kohtaamisista konservatorion käytävillä sekä juhlahetkistä konserttialissa.

Palmgren-konservatorion tavoitteena on avoin, kannustava ja osallistava toimintakulttuuri, jonka keskiössä on oppilas. Konservatorion arvojen mukaisesti toimintakulttuuri tähtää laadukkaaseen toimintaan luovuuden ja yhteisöllisyyden keinoin. Yhteisön jäsenten aito, hyväksyvä kohtaaminen sekä välittävä ja kunnioittava vuorovaikutus mahdollistaa jokaiselle kokemuksen osallisuudesta turvallisessa oppimisyhteisössä, joka hyväksyy oppimisen myös epäonnistumisen kautta.

Opetussuunnitelman mukainen toimintakulttuuri pyrkii takaamaan ja järjestämään parhaan mahdollisen, paikallisen tarjonnan ja tarpeiden mukaisen opetuksen mahdollisimman monelle oppilaalle. Lukuvuosittain laaditaan toimintasuunnitelma, joka takaa riittävän ennakkoinnin, selkeät käytänteet ja aikataulullisesti tasapainoisen työskentelyn. Toimintasuunnitelma sisältää lukuvuoden kurssitarjonnan, työ- ja lomapäivät, opetus- ja muun työn päivät sekä keskeisimmät tapahtumat.

Toimintakulttuuri Palmgren-konservatoriossa kannustaa henkilökunnan keskinäiseen ja ulkopuolisten tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Palmgren-konservatorion toimintakulttuurissa otetaan arjen valinnoilla huomioon kestävä elämäntapa ja kulttuurinen monimuotoisuus. Lisäksi toiminnassa edistetään musiikin tekijänoikeuksien kunnioittamista.

5 OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS

Palmgren-konservatoriossa annettavan musiikin laajan oppimäärän perusopetukseen kuuluvat varhaisiän musiikkikasvatus sekä musiikin laajan oppimäärän perusopinnot ja syventävät opinnot. Musiikin laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on yhteensä 1300 tuntia, josta perusopintojen osuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen osuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Laskennallisen laajuuden käsite on suhteellinen eikä suoraan tarkoita konkreettisesti annettavien oppituntien määrää. Oppilas saa opetusta Palmgren-konservatoriossa laskennallisen laajuuden puitteissa siten, että hänen on mahdollista saavuttaa omien tavoitteidensa mukainen taitotaso ja oppia opetussuunnitelmassa mainitut sisällöt. Varhaisiän musiikkikasvatukselle ei aseteta laskennallista laajuutta.

5.1 Varhaisiän musiikkikasvatus

Musiikkileikkikoulussa opetus tapahtuu ryhmissä ja on järjestetty ikäryhmittäin seuraavasti:

1. 3 – 11 kk – vauvat yhdessä vanhemman kanssa
2. 1-vuotiaat yhdessä vanhemman kanssa
3. 2-vuotiaat yhdessä vanhemman kanssa
4. 3-vuotiaat
5. 4-vuotiaat
6. 5-vuotiaat
7. 6-vuotiaat (soitinvalmennusryhmä)
8. 7-vuotiaat (Jatkosoitinvalmennus)

Ryhmien maksimikoko on kymmenen lasta ja minimikoko kuusi lasta. Opetuksen kesto vaihtelee ikäkausittain.

5.2. Musiikin laajan oppimäärän perusopinnot (800 h)

Kaikille yhteiset opinnot:

- ☐ Instrumenttiopinnot (630 h)
- ☐ Musiikin hahmottamisen perusopinnot (154 h)
- ☐ Musiikkiteknologian perusopinnot (16h)

Lisäopinnot:

- Syventävien opintojen opintokokonaisuudet
- Valmentavat musiikin hahmottamisen ja teknologian opinnot
- Soitinvalmennus
- Muut henkilökohtaiset opintokokonaisuudet

5.3. Musiikin laajan oppimäärän syventävät opinnot (500 h)

- ☐ Syventävät instrumenttiopinnot (280 h)
- ☐ Syventävät musiikin hahmottamisen opinnot (100 h)
- ☐ Lopputyö
- ☐ Valinnaiset opintokokonaisuudet (120 h)
 - Laajat instrumenttiopinnot
 - Musiikin hahmottamisen laajat opinnot
 - Musiikkialan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia
 - Musiikkiteknologian syventävät opinnot
 - Musiikkiteknologian laajat opinnot
 - Projekti
 - Sivuinstrumentti
 - Säveltäminen
 - Muut henkilökohtaiset opintokokonaisuudet

5.4 Opiskeluaika

Musiikin laajaa oppimäärää voi opiskella sen lukuvuoden loppuun, jolloin oppilas täyttää 20 vuotta. Opiskeluoikeutta on kuitenkin vähintään yhdeksän vuotta. Perustelluista syistä opiskeluaikaa voidaan pidentää.

6 OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Palmgren-konservatorion opetuksen tavoitteena on luoda jokaiselle oppilaalleen edellytykset koko elämää rikastuttavan myönteisen musiikkisuhteen syntymiselle. Opetus antaa valmiuksia itsenäiseen, omaehtoiseen musiikin harrastamiseen ja mahdollistaa edellytykset jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Musiikillisten taitojen kartuttamisen lisäksi Palmgren-konservatoriossa kannustetaan oppilaita taiteen esteettiseen ja eettiseen kokemiseen, kulttuuriseen uteliaisuuteen ja luovaan ajatteluun. Tavoitteena on myös oppilaan itseyymmärryksen, myönteisen minäkuvan ja vuorovaikutustaitojen rakentuminen musiikin harrastamisen kautta. Oppilaita innostetaan käyttämään musiikillisia taitojaan myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä.

7 VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Palmgren-konservatorion tarjoama varhaisiän musiikkikasvatus sisältää musiikkileikkikoulu- ja soitinvalmennusopetuksen tai näihin läheisesti liittyvän muun toiminnan. Varhaisiän musiikkikasvatus on tarkoitettu lapsille vauvaiästä kahdeksanvuotiaaksi asti. Musiikkileikkikoulun tehtävänä on antaa tavoitteellista, kokonaisvaltaista ja monipuolista varhaisiän musiikkikasvatusta, jossa otetaan huomioon lapsen ikä ja kehitystaso. Soitinvalmennusopetuksessa lapsi tutustuu musiikin kirjoitus- ja lukutaidon sekä soittotaidon harjoittelun alkeisiin.

7.1. Varhaisiän musiikkikasvatuksen sisällöt sekä musiikilliset ja muut kokonaisvaltaiset tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan. Iloiset ja myönteiset kokemukset antavat hyvän pohjan musiikin tiedollisten ja taidollisten asioiden oppimiselle. Musiikkileikkikoulu tukee hyvän itsetunnon kehittymistä sekä kehittää monia ei-musiikillisia taitoja kuten kielellisiä kykyjä, keskittymistä ja tarkkaavuutta, hieno- ja karkeamotoriikkaa, kuulokykyjä ja sosiaalisia taitoja. Opetuksessa lapsi kohdataan yksilönä sekä ryhmän tärkeänä jäsenenä. Tämä mahdollistaa sen, että lapset, joilla on erityisen tuen tarve, huomioidaan sisällyttäen heidän opetukseensa kommunikaatiota ja oppimista helpottavia elementtejä. Työtavat ja -välineet valitaan niin, että tavoitteet voidaan saavuttaa moniaistisesti.

Rytmiin, melodiaan, dynamiikkaan, sointiväriin, harmoniaan ja musiikin muotoon tutustutaan erilaisin elämyksellisin lähestymistavoin. Suomalaisen kansanperinteen vaalimisella on opetuksessa olennainen osansa. Tavoitteisiin kuuluu myös uusiin lastenlauluihin ja muiden kulttuurien lauluihin tutustuminen. Sosiaalisen kanssakäymisen oppiminen ilmenee ryhmäsoitto- ja leikki-ilanteissa.

7.2. Varhaisiän musiikkikasvatuksen työtavat

Työtapoina ovat laulaminen, loruilu, musiikkiliikunta ja tanssiminen, soittaminen (kehosoittimet, rytmisoittimet, viisikielinen kannel, ksylofonit ja metallofonit) ja musiikin kuunteleminen. Tarinan tai sadun avulla yhdistetään eri työtapoja toisiinsa. Opetuksessa yhdistyy musiikkiin monia muita taiteenaloja kuten esimerkiksi kuva-, tanssi- ja teatteritaide.

Musiikkileikkikoulussa annetaan lapselle mahdollisuus kehittää omaa luovuutta, ilmaisutaitoa ja kekseliäisyyttä improvisoinnin ja säveltämisen keinoin.

7.3. Varhaisiän musiikkikasvatus ikäkausittain

7.3.1. Musiikkileikkikoulu

Alle kolmivuotiaiden ryhmissä opetellaan lauluja, loruja ja leikkejä yhdessä vanhempien kanssa. Tarkoituksena on rohkaista vanhempia laulamaan ja musisoimaan yhdessä lapsen kanssa myös kotona. Musiikkileikkikoulussa jo tämän ikäiset lapset pääsevät nauttimaan soittamisen riemusta, ryhmässä tanssimisesta ja liikkumisesta.

Neljävuotiaista lähtien toimintaan sisältyy nuotti- ja rytmioopin sekä säveltapailun alkeiden opettelua musiikkileikkien ja musiikkiliikunnan avulla. Tämän ikäisten kanssa aloitetaan tutustuminen perustasolla opetettaviin soittimiin tarinoiden ja musiikin kuuntelun kautta.

7.3.2. Soitinvalmennus musiikkileikkikoulusoittimilla

Kuusi- ja seitsemänvuotiaiden ryhmissä nuotin kirjoitus- ja lukutaidon alkeet tulevat entistä tutummaksi. Lasten kanssa opetellaan soittamaan vaihtoehtoisesti viisikielistä kannelta, Orff-soittimia, nokkahuilua tai ukulelea. Tällainen soitinvalmennus musiikkileikkikoulusoittimilla antaa hyvät valmiudet mahdollisia myöhempiä musiikkiopintoja varten.

8 PERUSOPINNOT

Musiikin perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilas musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Perusopintojen tavoitteena on myös kehittää oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua monipuolisen musiikillisen toiminnan avulla. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, ja oppilasta kannustetaan suunnittelemaan oma opinpolkunsa yhdessä opettajan kanssa. Instrumenttiopettaja on oppilaan lähin ohjaaja perusopintojen aikana.

8.1 Opintokokonaisuudet ja niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet

INSTRUMENTTIOPINNOT (630 h)

★ Instrumenttitunnit (315 h) ja yhteismusisointi (315 h)

- **Instrumenttitunneilla** oppilas perehtyy monipuolisesti pääinstrumenttinsa perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Oppilas tutustuu improvisaation peruseräkkeisiin ja rohkaistuu kokeilemaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja. Tavoitteena on innostaa oppilas pitkäjänteiseen työskentelyyn ja itsenäiseen tavoitteenasetteluun sekä tutustuttaa hänet monipuolisiin ja keholle turvallisiin harjoittelutapoihin ja kuulonsuojeluun. Oppilas harjoittelee erilaisten esiintymistilanteiden ja ohjelmakokonaisuuksien hallintaa oppien iloitsemaan omasta osaamisestaan ja onnistumisistaan. Työtavoissa painottuu henkilökohtainen ohjaus, mutta opetus on mahdollista järjestää myös ryhmässä sen palvellessa parhaiten oppimisen tavoitteita.
- **Yhteismusisointi** on osa instrumenttiopintoja. Oppilas harjaantuu yhteismusisoinnissa soittamaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa, kuuntelemaan oman soittonsa lisäksi kokonaisuutta ja mukauttamaan omaa intonaatiota, äänenvoimakkuutta ja rytminkäsittelyä osaksi yhteistä musisointia. Jokaiselle instrumenttiryhmälle on määritelty yhteismusisointimuoto, johon oppilas ensisijaisesti ohjataan. Oppilaitoksessa voidaan lukuvuosittain toteuttaa myös muita kuin ensisijaisia yhteismusisointimuotoja. Instrumenttiopettaja vastaa oppilaan ohjauksesta eri yhteismusisointimahdollisuuksiin yhteisesti tai kollegiokohtaisesti sovittujen periaatteiden pohjalta.

Ensisijaiset yhteissoittomuodot:

HARMONIKKA	KITARA	LAULU	PIANO
Kuoro	Kuoro	Kuoro	Kuoro
Harmonikkaorkesteri	Kitarakamarimusiikki	Lauluyhtye	Pianopaja
Puhallinorkesteri		Liedduo	Kamarimusiikki
Pianopaja			Säestys
JOUSET	PUHALTIMET	LYÖMÄSOITTIMET	POP/JAZZ-OSASTO
Jousiorkesterit	Puhallinorkesterit	Orkesterit	Bändit
	Big Band	Lyömäsoitinyhtyeet	

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN PERUSOPINNOT (154 h)**★ Musiikin hahmottaminen tunnit (140 h) ja kuuntelukasvatus (14 h)**

- **Musiikin hahmottamisen** oppitunneilla oppilas tutustuu musiikin peruskäsitteisiin ja erilaisiin merkitsemistapoihin. Oppilas kehittää musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan ja oppii tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista. Lisäksi hän tutustuu säveltämisen ja sovittamisen perustaitoihin. Musiikin hahmottamisen oppituntien sisältöjä voidaan Palmgren-konservatoriolla integroida myös muiden opintokokonaisuuksien oppitunteihin.
- **Kuuntelukasvatus** on osa musiikin perusteiden opintokokonaisuutta. Oppilas osallistuu ohjatusti kuuntelijana konserttiin kaksi kertaa lukuvuodessa. Tavoitteena on oppilaan tutustuttaminen elävään musiikkikulttuuriin ja konsertti- ja keikkakäytäntöihin. Oppilas harjaantuu tunnistamaan musiikin eri aikakausien erilaisia piirteitä ja kasvaa aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi.

Musiikin hahmottamisen perusopintojen opiskelu-aika on vähintään kolme vuotta. Opiskelu-aikaa voidaan kuitenkin lyhentää tai pidentää oppilaan tarpeiden mukaan.

MUSIIKKITEKNOLOGIAN PERUSOPINNOT (16 h)

Musiikkiteknologian perusopintojen oppitunneilla oppilas tutustuu erilaisten notaatio- ja muiden musiikkiin liittyvien tietokoneohjelmistojen käyttöön. Hän perehtyy myös äänen tallentamisen, editoinnin ja miksaamisen alkeisiin ja musiikkiedostojen digitaaliseen jakamiseen.

LISÄOPINNOT

Oppilas voi valita ylimääräisiä lisäopintoja tavoitteidensa mukaisesti Palmgren-konservatorion vuosittaisesta kurssitarjonnasta.

- **Syventävien opintojen opintokokonaisuudet**

Kts. kuvaukset luvusta 9.1.

- **Valmentavat musiikin hahmottamisen ja teknologian opinnot**

Oppilas tutustuu musiikin hahmottamisen alkeisiin pelien ja musiikkiteknologian avulla.

- **Soitinvalmennus**

Oppilas tutustuu soittotaidon harjoittelun alkeisiin.

- **Muut henkilökohtaiset opintokokonaisuudet**

Oppilaan tavoitteita tukevat, Palmgren-konservatorion opetustarjonnasta valitut opintokokonaisuudet

Perusopinnot katsotaan suoritetuiksi, kun oppilas on suorittanut kaikki kaikille yhteiset opintokokonaisuudet ja antanut soivan näytteen.

9 SYVENTÄVÄT OPINNOT

Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla Palmgren-konservatorion opetustarjonnan pohjalta. Syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tarkoituksena on auttaa oppilasta valmistamaan omien tavoitteidensa mukaista musiikillista osaamista osoittava lopputyö.

Oppilas siirtyy syventäviin opintoihin suoritettuaan perusopinnot. Aloittaessaan syventävät opinnot oppilas, instrumenttiopettaja, huoltajat ja Palmgren-konservatorion opinto-ohjaaja käyvät ohjauskeskustelun, jossa oppilaan tavoitteet ja toiveet syventävien opintojen suhteen kartoitetaan. Instrumenttiopettaja on lähtökohtaisesti oppilaan lähin ohjaaja syventävien opintojen alkuvaiheessa, ja oppilaan omien tavoitteiden ja lopputyön aiheen hahmottuessa oppilaan lähin ohjaaja voi tarpeen mukaan vaihtua.

9.1 Opintokokonaisuudet ja niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet

SYVENTÄVÄT INSTRUMENTTIOPINNOT (280 h)

★ Instrumenttitunnit (140 h) ja yhteismusisointi (140 h)

- **Instrumenttitunneilla** oppilas syventää soittoteknistä ja ilmaisullista osaamistaan sekä laajentaa ohjelmistoaan. Hän kehittää musiikin luomiseen, tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painotusten mukaisesti. Ohjelmiston vaativuuden lisääntyessä oppilas löytää yhä monipuolisempia harjoittelutekniikoita ja työtapoja osaamisensa kartuttamiseksi ja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Hän oppii myös huolehtimaan kuulonsuojelusta ja hyvästä soittoergonomiasta. Oppilasta rohkaistaan edelleen kehittämään improvisointi- ja sovitustaitojaan, säveltämään omaa musiikkia ja hyödyntämään musiikkiteknologiaa työskentelyssään.
- **Yhteismusisoinnissa** oppilas harjaantuu edelleen soittamaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja ymmärtämään solistisen ja muiden kanssa soittamisen eroavaisuudet. Oppilasta rohkaistaan esittämään omia musiikillisia ideoitaan teosten harjoitusvaiheessa, ottamaan huomioon myös toisten tekemät ehdotukset ja soveltamaan yhteismusisoinnissa muissa opintokokonaisuuksissa oppimiaan asioita.

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN SYVENTÄVÄT OPINNOT (100 h)

★ Musiikin hahmottaminen (86 h) ja kuuntelukasvatus (14 h)

- **Musiikin hahmottamisen** oppitunneilla oppilas harjaantuu tunnistamaan musiikin eri rakenteita ja lainalaisuuksia. Hän oppii luomaan uutta musiikillista materiaalia omien tavoitteidensa mukaisesti. Hän tuntee syvällisesti eri aikakausien keskeisimpiä tyylipiirteitä ja oppii soveltamaan tietoaan omassa musisoinnissaan. Musiikin hahmottamisen oppituntien sisältöjä voidaan Palmgren-konservatoriolla integroida myös muiden opintokokonaisuuksien oppitunteihin.
- **Kuuntelukasvatus** on osa musiikin hahmottamisen opintokokonaisuutta. Oppilas osallistuu ohjatusti kuuntelijana konserttiin kaksi kertaa lukuvuodessa. Tavoitteena on ohjata oppilasta nauttimaan elävästä musiikista ja myös ymmärtämään musiikin eri merkityksiä osana elävää kulttuuria ja yhteiskuntaa.

Musiikin hahmottamisen syventävien opintojen opiskeluaika on vähintään kaksi vuotta.

Opiskeluaikaa voidaan kuitenkin lyhentää tai pidentää oppilaan tarpeiden mukaan.

LOPPUTYÖ

Oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa Palmgren-konservatorion opetustarjonnan pohjalta. Lopputyöhön tulee aina sisältyä soiva lopputulos.

VALINNAISET OPINTOKOKONAISUUDET (120 h)

Oppilas valitsee Palmgren-konservatorion kurssitarjonnasta omiin tavoitteisiinsa sopivia opintokokonaisuuksia. Valinnat painottuvat lopputyön aiheen mukaisesti.

- **Laajat instrumenttiopinnot**

Oppilas syventää osaamistaan pääinstrumenttinsa hallinnassa ja musiikillisessa ilmaisussa sekä laajentaa ohjelmistoaan pidennetyllä viikoittaisella soittotunnilla.

- **Musiikin hahmottamisen laajat opinnot**

Oppilas syventää tietouttaan musiikin peruskäsitteistä ja erilaisista merkitsemistavoista. Oppilas kehittää edelleen musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan ja perehtyy soivan ja nuotinetun musiikin analyysiin ja traditioihin.

- **Musiikkialan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia**

Oppilas voi suorittaa musiikkialan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia.

- **Musiikkiteknologian syventävät opinnot**

Oppilas syventää *musiikkiteknologian perusopintojen* oppitunneilla hankittua osaamista erilaisten notaatio- ja muiden musiikkiin liittyvien tietokoneohjelmistojen käytöstä. Hän jatkaa myös äänen tallentamisen, editoinnin ja miksaamiseen perehtymistä.

- **Musiikkiteknologian laajat opinnot**

Oppilas perehtyy lopputyönsä aiheen mukaisiin musiikkiteknologian osa-alueisiin.

- **Projekti**

Palmgren-konservatoriolla tai muualla toteutettava oppilaan tavoitteiden mukaista musiikillista toimintaa sisältävä periodi.

- **Sivuinstrumentti**

Oppilas perehtyy sivuinstrumenttinsa perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin.

- **Säveltäminen**

Oppilas perehtyy säveltämisen ja sovittamisen eri tekniikoihin.

- **Muut henkilökohtaiset opintokokonaisuudet**

Oppilaan tavoitteita tukevat, Palmgren-konservatorion opetustarjonnasta valitut opintokokonaisuudet.

10 LAAJAN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINNIN KOHTEET JA ARVIOINNIN KRITERIT

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat esittäminen ja ilmaiseminen, oppimaan oppiminen ja harjoittelu, säveltäminen ja improvisointi sekä kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen. Opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kunkin arvioinnin kohteen osatavoitteet sekä perusopintojen että syventävien opintojen kannalta. Arvioinnin kriteerit on johdettu näistä tavoitteista. Arvioinnin kriteereillä kuvataan, mitä on hyvä osaaminen musiikin laajan oppimäärän opiskelun päättyessä.

Esittäminen ja ilmaiseminen

Perusopintojen opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

Syventävien opintojen opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan
- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
- rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
- ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.

Arvioinnin kriteerit:

Oppilas tuntee musiikilliset vahvuutensa ja hallitsee instrumenttinsa oman tavoitetasonsa mukaisesti. Oppilas osaa ilmaista itseään musiikilla omaleimaisesti, ja hänellä on tarvittavat taidot monipuoliseen musiikilliseen toimintaan yksin ja yhdessä muiden kanssa.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Perusopintojen opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
- ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
- ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
- kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia tutustua musiikkiteknologiaan työvälineenä
- ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
- ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan.

Syventävien opintojen opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
- ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan.

Arvioinnin kriteerit:

Oppilas kykenee itsenäisesti ylläpitämään ja kehittämään musisointiaan tavoitteidensa mukaisesti. Oppilas tuntee ergonomisen musisoinnin periaatteet ja osaa suojella kuuloaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Perusopintojen opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.

Syventävien opintojen opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia
- ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.

Arvioinnin kriteerit:

Oppilaalla on oman tavoitetasonsa mukaiset musiikin luku- ja kirjoitustaidot. Hän tunnistaa musiikin eri tyylilajeja ja hahmottaa niiden erityispiirteitä soveltaen tietojaan omaan soittoonsa. Oppilas tuntee erilaisia sävellystyypppejä ja hahmottaa niin soivasta kuin nuotinetustakin musiikista sen rakenteita ja lainalaisuuksia.

Säveltäminen ja improvisointi

Perusopintojen opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.

Syventävien opintojen opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
- rohkaista oppilasta hyödyntämään musisoinnissaan musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja työvälineitä.

Arvioinnin kriteerit:

Oppilas tuntee erilaisia improvisaation tyylejä ja tapoja ja osaa hyödyntää niitä musisoinnissaan. Oppilas on perehtynyt erilaisiin säveltämisen lähtökohtiin ja osaa ohjatusti kirjata ylös omaa musiikkiaan. Oppilas osaa hyödyntää musisoinnissaan musiikkiteknologian tarjoamia työvälineitä.

11 OPPIMISEN ARVIOINTI

Oppimisen arvioinnin tehtävä Palmgren-konservatoriossa on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja musiikkiopintojen etenemistä. Perusopinnoissa arvioinnin tavoitteena on oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan niin, että oppilas oppii ymmärtämään tavoitteenasettelun, suunnitelmallisen työskentelyn ja tavoitteiden saavuttamisen välisen yhteyden. Syventävien opintojen arvioinnin tavoitteena on tukea oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti, ja tukea edelleen oppilaan kasvua itsenäiseksi muusikoksi. Palmgren-konservatoriossa arviointi tapahtuu puolivuositain oppilashallintojärjestelmään kirjattavan oppimiskeskustelun ja lukuvuosi-arvioinnin muodossa. Opintokokonaisuuksista kirjoitetaan sanalliset arviot, jotka pohjautuvat lukuvuosi-arvioihin. Lisäksi oppilaat saavat välitöntä vuorovaikutuksellista palautetta opettajiltaan yksityis- ja ryhmätunneilla sekä esiintymisten yhteydessä. Ohjaavan palautteen antaminen onkin opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja oppilaiden kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Arviointi ja palautteenanto ovat myös opettajien itsearvioinnin ja oman työn reflektoinnin välineitä: arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti.

Arviointi niin perusopinnoissa kuin syventävissäkin opinnoissa perustuu oppilaan omiin tavoitteisiin, joita tarkastellaan musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteiden ja kriteereiden valossa. Oppilaita rohkaistaan myös itse havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa vertaispalautetta.

11.1 Arviointi musiikin laajan oppimäärän perusopinnoissa

11.1.1 Jatkuva arviointi

INSTRUMENTTOPINNOT

Jatkuvan arvioinnin periaatteen mukaisesti oppilas saa sanallisen arvioinnin edistymisestään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Instrumenttitunnit

★ Oppimiskeskustelu

- Keskustelu oppilaan ja opettajan kesken. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Opettaja kirjaa oppimiskeskustelun pääkohdat oppilashallintojärjestelmään.

★ Lukuvuosi-arviointi

- Arviointikeskustelu, jossa opettaja ja oppilas tarkastelevat oppilaan oppimisprosessia suhteessa tavoitteisiin kuluneen lukuvuoden ajalta. Huoltajilla on

mahdollisuus osallistua arviointikeskusteluun. Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

Yhteismusisointi

- ★ **Yhteismusisoinnin ryhmäkohtainen vertaisarviointikeskustelu** lukukausittain. Keskustelu huomioidaan oppimiskeskustelun ja lukuvuosiarvioinnin kirjauksissa.

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN PERUSOPINNOT

Jatkuvan arvioinnin periaatteen mukaisesti arviointia tapahtuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

- ★ Vertaisarviointikeskustelu
 - Keskustelu opetusryhmän kesken.
- ★ Lukuvuosiarviointi
 - Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

LISÄOPINNOT

- ★ Oppimiskeskustelu tai vertaisarviointikeskustelu
- ★ Lukuvuosiarviointi
 - Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

11.1.2 Opintokokonaisuuden arviointi

INSTRUMENTTIOPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin tekee instrumenttiopettaja ja kirjaa arvion oppilashallintojärjestelmään.

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN PERUSOPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin tekee aineen opettaja ja kirjaa arvion oppilashallintojärjestelmään.

MUSIIKKITEKNOLOGIAN PERUSOPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Aineen opettaja tekee kirjauksen oppilashallintojärjestelmään.

LISÄOPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Aineen opettaja tekee kirjauksen oppilashallintojärjestelmään.

11.2. Arviointi musiikin laajan oppimäärän syventävissä opinnoissa

11.2.1 Jatkuva arviointi

SYVENTÄVÄT INSTRUMENTTIOPINNOT

Jatkuvan arvioinnin periaatteen mukaisesti oppilas saa sanallisen arvioinnin edistymisestään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Instrumenttitunnit

★ Oppimiskeskustelu

- Keskustelu oppilaan, opettajan ja huoltajien kesken. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Opettaja kirjaa oppimiskeskustelun pääkohdat oppilashallintojärjestelmään.

★ Lukuvuosiarviointi

- Arviointikeskustelu, jossa opettaja ja oppilas tarkastelevat oppilaan oppimisprosessia suhteessa tavoitteisiin kuluneen lukuvuoden ajalta. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua arviointikeskusteluun. Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

Yhteismusisointi

- ★ **Yhteismusisoinnin ryhmäkohtainen vertaisarviointikeskustelu** lukukausittain. Keskustelu huomioidaan oppimiskeskustelun ja lukuvuosiarvioinnin kirjauksissa.

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN SYVENTÄVÄT OPINNOT

Jatkuvan arvioinnin periaatteen mukaisesti arviointia tapahtuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

★ Vertaisarviointikeskustelu

- Keskustelu opetusryhmän kesken.

★ Lukuvuosiarviointi

- Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

VALINNAISET OPINTOKOKONAISUUDET

★ Oppimiskeskustelu tai vertaisarviointikeskustelu

★ Lukuvuosiarviointi

- Opettaja kirjaa lukuvuosiarvioinnin oppilashallintojärjestelmään.

11.2.2. Opintokokonaisuuden arviointi

SYVENTÄVÄT INSTRUMENTTIOPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin tekee instrumenttiopettaja ja kirjaa arvion oppilashallintojärjestelmään.

MUSIIKIN HAHMOTTAMISEN SYVENTÄVÄT OPINNOT arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin tekee aineen opettaja ja kirjaa arvion oppilashallintojärjestelmään.

LOPPUTYÖ arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin tekevät lopputyön ohjanneet opettajat. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet. Arvio kirjataan oppilashallintojärjestelmään.

VALINNAISET OPINTOKOKONAISUUDET arvioidaan arvosanalla suoritettu. Sanallisen arvioinnin ja kirjauksen oppilashallintojärjestelmään tekee kunkin opintokokonaisuuden opettaja.

11.3. Todistukset

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Todistukseen merkittävät tiedot:

- Todistuksen nimi: Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus
- Koulutuksen järjestäjä: Porin kaupunki
- Oppilaitos: Palmgren-konservatorio
- Taiteenala: Musiikki
- Oppilaan nimi ja henkilötunnus
- Opiskelu aika vuosina
- Oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
 - Kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- Sanallinen arvio oppilaan suorittamista musiikin laajan oppimäärän perusopinnoista*
- Rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman.
 - ★ Liitteeksi todistukseen kaikkien suoritettujen opintokokonaisuuksien sanalliset arviot

*Sanallisen arvion laatii oppilaan instrumenttiopinnot-opintokokonaisuuden opettaja

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Todistukseen merkittävät tiedot:

- Todistuksen nimi: Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

- Koulutuksen järjestäjä: Porin kaupunki
- Oppilaitos: Palmgren-konservatorio
- Taiteenala: Musiikki
- Oppilaan nimi ja henkilötunnus
- Opiskelu aika vuosina
- Opintokokonaisuuksien nimet ja laajuudet
- Oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
 - Kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- Oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
 - Kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
 - Syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- Sanallinen arvio oppilaan suorittamasta musiikin laajasta oppimäärästä*
- Rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman.
 - ★ Liitteeksi todistukseen kaikkien suoritettujen opintokokonaisuuksien sanalliset arvioinnit

*Sanallisen arvion laatii oppilaan lopputyön ohjannut opettaja

Osallistumistodistus taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettäessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä.

- ★ Liitteeksi todistukseen kaikkien suoritettujen opintojen lukuvuosi-arvioinnit.

12 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opiskelu on mahdollista yksilöllistää Palmgren-konservatoriossa niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omien opiskelu- ja oppimisedellytyksiensä mukaisista lähtökohdistaan. Oppilas, huoltaja ja Palmgren-konservatorion opinto-ohjaaja laativat yhteistyössä oppilaalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, johon räätälöidään tavoitteet, sisällöt, opiskelu aika, opetuksen toteuttamisen ja arvioinnin tapa, sekä tarvittavat tukitoimet sellaisiksi, että ne edistävät mahdollisimman hyvin oppilaan opinpolkua. Oppimäärän yksilöllistämisen tarpeesta voi ilmoittaa konservatoriolle niin oppilaaksi hakeutumisen yhteydessä kuin opintojen aikanakin.

13 OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Palmgren-konservatorion musiikin laajan oppimäärän oppilaaksi hakeudutaan oppilasvalinnan kautta.

Oppilasvalintaan ilmoittautuessa oppilas listaa kolmesta viiteen hänelle sopivaa instrumenttinvaihtoehtoa. Ilmoittautumisen yhteydessä huoltaja voi tiedottaa konservatoriota hakijan erityisen tuen tarpeesta.

Oppilasvalinnassa hakija antaa laulunäytteen ja halutessaan myös soittonäytteen sekä tekee musiikin hahmottamiseen liittyviä tehtäviä. Tehtävien vaativuus vaihtelee ikätasoisin. Valintaprosessiin sisältyy myös motivaatiohaastattelu, johon alaikäinen hakija osallistuu mahdollisuuksien mukaan yhdessä huoltajansa kanssa.

Hakijalle annetaan pisteet eri osiosta ennalta määrättyjen kriteereiden mukaisesti. Pisteytyskriteereistä saa kysyttäessä lisätietoa koulutuksen järjestäjältä. Oppilaspaikat täytetään instrumenttikohtaisesti pistejärjestyksen mukaisesti käytettävissä olevien valtionosuustuntien puitteissa. Erityistä tukea tarvitsevien hakijoiden valinnassa otetaan huomioon hakijan kokonaistilanne.

Muulla aloitettuja musiikkiopintoja voi hakeutua jatkamaan Palmgren-konservatoriossa. Tällöin hakuprosessi alkaa ilmoittautumisella Palmgren-konservatorion hakijaksi ja jatkuu rehtorin haastattelulla. Mahdollisen sisäänoton yhteydessä hakijan aiemmin hankittu osaaminen ja suoritettut opinnot voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi Palmgren-konservatorion musiikin laajan oppimäärän opintoja.

14 YHTEISTYÖ HUOLTAJEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Yhteistyö huoltajien ja Palmgren-konservatorion välillä tähtää parhaimman mahdollisen opinpolun takaamiseen kullekin oppilaalle. Tarkoituksena on myös oppilaan kasvun ja itsenäistymisen tukeminen. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa oppilaalle tuen saanti oppimisen ongelmia, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskeissa asioissa. Palmgren-konservatorion ja huoltajien välisen yhteistyön eri muotoja ovat lukuvuosittaiset oppimiskeskustelut, Palmgren-konservatorion järjestämät kotiväenillat ja yksittäisten opettajien luokalleen järjestämät kotiväenillat.

Palmgren-konservatorion huoltajayhteistyön kulmakivenä on oppilaan, huoltajien ja instrumenttiopettajan vuorovaikutuksellinen yhteydenpito. Alaikäisen opiskelijan huoltajilla on oikeus saada tietoa opiskelun etenemisestä. Palmgren-konservatoriosta otetaan yhteys alaikäisen oppilaan huoltajaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mikäli opiskelussa ilmenee ongelmia. Huoltajat saavat tunnukset oppilashallintojärjestelmään, josta he voivat seurata alaikäisen lapsensa opintojen etenemistä. Täysi-ikäisen oppilaan kotiin voidaan olla yhteydessä vain oppilaan suostumuksella.

Palmgren-konservatorio tekee aktiivista yhteistyötä Satakunnan alueen musiikkioppilaitosten kanssa vuosittaisten yhteisten koulutuspäivien ja erilaisten tapahtumien muodossa. Muita säännöllisiä yhteistyökumppaneita ovat Satakunnan alueen kunnat, seurakunnat sekä alueella vaikuttavat kulttuuriyhdistykset ja elinkeinoelämän toimijat. Erilaiset konsertit, keikat, kurssit ja muut tapahtumat sekä oppilasrekrytointi ovat alueellisen yhteistyön eri muotoja. Palmgren-konservatorio kuuluu Suomen musiikkioppilaitosten liittoon ja Konservatorioliittoon ja mahdollisuuksien mukaan niin kansallista kuin kansainvälistäkin yhteistoimintaa pyritään toteuttamaan.

15 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Palmgren-konservatorion toimintaa kehittää jatkuva pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen parantaminen. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on myös oppilaitoksen johtaminen: arjen käytänteiden huolellinen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi sekä avoin ja rakentava vuorovaikutus niin oppilaitoksen sisällä kuin huoltajienkin kanssa tukee opetusta ja oppimista parhaiten edistävien käytäntöjen löytämistä ja terävöittämistä. Henkilöstön suunnittelu- ja itsearviointityön muotoja ovat muun muassa eri kollegioiden ja työryhmien kokoukset, säännölliset henkilöstökokoukset ja vuosittaiset kehityskeskustelut.

Taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan koulutuksen järjestäjä arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää. Palmgren-konservatorion opetussuunnitelma yhdessä vuosittaisen toimintasuunnitelman kanssa on työ- ja tiedotusväline.

Tarvittaessa Palmgren-konservatoriossa huomioidaan erityisillä työjärjestelyillä opetushenkilöstön työn ja muun elämän yhteensovittaminen, opetustyön ohessa harjoitettava taiteellinen toiminta sekä lisäkouluttautuminen.

16 MUU OPETUS PALMGREN-KONSERVATORIOLLA

Palmgren-konservatorion toiminta voi sisältää muun muassa erilaisia orkesteri- ja bändikouluja, joissa tutustutaan musisoimisen perusteisiin yhteissoiton kautta. Opetukseen tullaan mukaan ilmoittautumalla, ja se voi sisältää ryhmäopetuksen lisäksi myös henkilökohtaista ohjausta.

Palmgren-konservatoriolla toimii myös avoin osasto, jonne kuka tahansa voi ilmoittautua opiskelemaan niitä instrumentteja, joiden opetusta Palmgren-konservatoriolla annetaan.

Lisäksi Palmgren-konservatoriolla voidaan toteuttaa musiikin opetusta lyhytkestoisilla kursseilla ja erilaisilla periodeilla.

Opetussuunnitelman liite

Palmgren-konservatorion
toiminnallinen tasa-arvo-
ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Rehtorin hyväksymä 5.6.2018

Johdanto

Yhdenvertaisuussuunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma tehdään yhtenä yhteisenä Toiminnallisena tasa-arvosuunnitelmana, joka sisältyy opetussuunnitelmaan. Valmis suunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite.

Suunnitelmaan tulee kaikille kouluille yhteiset osuudet, jotka on kirjoitettu valmiiksi tähän asiakirjaan. Lisäksi asiakirjaan tulee koulukohtainen osuus (kohdat 5-7). Tarkemmat ohjeet löytyvät Opetushallituksen julkaisusta Tasa-arvo on taitolaji sekä Oppia kaikille yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille (www.yhdenvertaisuus.fi/kirjasto).

Toiminnallisella tasa-arvosuunnitelmalla varmistetaan, että kouluissa tehdään suunnitelmallista ja tavoitteellista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Suunnitelman tulee olla valmis **1.1.2017**.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on jatkuva prosessi, joka tehdään koko koulun yhteistyönä. Oppilaitoksen rehtorin yksin laatima suunnitelma ei täytä sille asetettuja vaatimuksia.

Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain lukuvuosisuunnittelun yhteydessä ja sitä päivitetään kolmen vuoden välein. Virasto täydentää vuosisuunnittelulomaketta kyseisellä kohdalla.

Rehtori hyväksyy toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman osana koulun opetussuunnitelmaa.

1 Suunnitelman painopistealueet

Arvioinnin painotuksia **yhdenvertaisuuden** näkökulmasta:

- oppilaiden valintaperusteet
- opetuksen järjestäminen
- käytettävät oppimateriaalit
- häirintä ja kiusaaminen
- opetustilanteen tasapuolisuus
- opintosuoritusten arviointi
- opettajien yhdenvertaisuusosaaminen

Arvioinnin painotuksia **tasa-arvon** näkökulmasta:

- oppilasvalinnat
- opetuksen järjestäminen
- oppimiserot
- opintosuoritusten arviointi
- seksuaalisen häirinnän ehkäiseminen ja poistaminen

2 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo käsitteenä

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että **kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnastaan, perhesuhteistaan, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.**

Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvo

Tasa-arvolla viitataan yleensä sukupuolten tasa-arvoon. Viranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on tasa-arvolain mukaan huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Lisäksi on huolehdittava siitä, että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat lain toteutumista.

Yhdenvertaisuus ja **tasa-arvo** tarkoittavat ensi sijassa ihmisarvon kunnioittamista ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Yhdenvertaiset mahdollisuudet eivät tarkoita erojen kieltämistä. Erilaisten taustojen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin saada koulutusta ja kehittää itseään kykyjensä mukaan.

3 Keskeisiä yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä

HÄIRINTÄ Uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai hyökkäävän ilmapiirin luominen Esimerkki: Luokassa jotkut oppilaat tai opiskelijat kertovat jatkuvasti etnisiä ja seksuaalivähemmistöjä loukkaavia vitsejä, eikä kukaan puutu asiaan.

KOHTUULLINEN MUKAUTTAMINEN Yhdenvertaisuuslain mukaan työn koulutuksen järjestäjän on tarvittaessa tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisen henkilön koulutukseen pääsyn ja koulutuksessa etenemisen turvaamiseksi. Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Kohtuullinen mukauttaminen ei saa aiheuttaa suhteetonta rasitetta koulutuksen järjestäjälle. Esimerkki: Liikuntaesteisille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa maastokurssi jollain vaihtoehtoisella tavalla.

MONIKULTTUURISUUS Monikulttuurisuus on käsite, joka useimmiten ymmärretään etnisten ryhmien välisenä kulttuurien monimuotoisuutena. Nykyään monikulttuurisuus-käsitettä käytetään myös laajemmin monimuotoisuuden synonyyminä siten, että se kattaa myös esim. seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien monimuotoisuuden. Joskus monikulttuurisuus korvataan myös termillä kulttuurien välinen vuorovaikutus.

MONIPERUSTEINEN SYRJINTÄ Ihminen voi joutua syrjityksi eri perusteilla eri tilanteissa tai samassa tilanteessa useammalla eri syrjintäperusteella. Yleisimpiä ns. toisia perusteita ovat ikä ja sukupuoli.

MUODOLLINEN YHDENVERTAISUUS Samanlaisessa tilanteessa ihmisiä kohdellaan aina samalla tavoin. Koska muodollinen yhdenvertaisuus merkitsee kaikille samanlaista kohtelua lähtökohtaisista eroista (esimerkiksi ikä, terveydentila, kieli tai sukupuoli) riippumatta, ei se takaa yhdenvertaisuuden toteutumista.

POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän (esimerkiksi lapset ja etniset vähemmistöt) asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Yhdenvertaisuuslain 7 § mukaan positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.

SAAVUTETTAVUUS, ESTEETTÖMYYS JA KÄYTETTÄVYYS Ollakseen saavutettavaa on ympäristön, palvelun tai tarjonnan oltava myös mahdollisimman esteetöntä eli erilaisten ihmisten käyttöön soveltuvaa. Käytettävyydellä tarkoitetaan, että esim. sähköiset oppimateriaalit ovat käytettävissä erilaisilla apuvälineillä.

SYRJINNÄN VAARASSA OLEVAT RYHMÄT Väestöryhmät, jotka ovat heikommassa asemassa yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, etniset, uskonnolliset ja kielelliset vähemmistöt, vammaiset sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt. Vaikka puhutaan syrjinnän vaarassa olevista ryhmistä, on hyvä muistaa, että syrjintä koskettaa aina yksilöä.

4 Keskeisiä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä käsitteitä

SUKUPUOLI Sukupuoli voi tarkoittaa virallisen, henkilötunnuksesta ilmenevän sukupuolen lisäksi esimerkiksi sukupuolirooleja, naiseuden ja mieheyden sosiaalisia merkityksiä, yksilön sukupuoli-identiteettiä tai fyysisiä ominaisuuksia.

SUKUPUOLI-IDENTITEETTI Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltä sukupuolta. Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin aina yksilöllinen.

SUKUPUOLEN ILMAISU Sukupuolen ilmaisu tarkoittaa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Sukupuolen ilmaisu voi olla pukeutumista naiselle tai miehelle tyypillisinä pidettyihin vaatteisiin tai käyttäytymistä tai elehtimistä sellaisilla tavoilla, joita pidetään naiselle tai miehelle ominaisina.

SEKSUAALINEN SUUNTAUTUMINEN Seksuaalinen suuntautuminen kertoo siitä, keneen henkilö tuntee vetovoimaa emotionaalisesti ja/tai eroottisesti. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuteen kuuluvat niin homous, lesbous, biseksuaalisuus kuin heteroseksuaalisuus sekä muut tavat määritellä seksuaalista suuntautumista.

SUKUPUOLIRISTIRIITA Sukupuoliristiriita tarkoittaa sitä, että ihmisen tunne omasta sukupuolesta ei vastaa hänen kehoaan eikä toisten hänessä näkemää sukupuolta.

SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖT Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ne ihmiset, joiden biologinen, sosiaalinen tai psyykinen sukupuoli eivät vastaa toisiaan. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat transsukupuoliset, transgenderit, transvestiitit ja intersukupuoliset. Transsukupuoliset henkilöt kokevat, ettei heidän sukupuolensa vastaa syntymässä määriteltä sukupuolta. Transgender (muunsukupuolinen) ei koe kuuluvansa selkeästi mies- eikä naissukupuoleen. Transvestiiteilla on tarve toisinaan ilmaista pukeutumisellaan tai muilla tavoin eri sukupuolta. Intersukupuolisella henkilöllä sukupuolta määrittelevät fyysiset ominaisuudet eivät ole synnynnäisesti yksiselitteisesti miehen tai naisen. On syytä välttää sukupuolivähemmistöjen sekoittamista seksuaalivähemmistöihin, koska sukupuoli-identiteetti ei kerro seksuaalisesta suuntautumisesta tai mieltymyksistä.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVO Sukupuolten tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa ja työelämässä sekä vallan ja resurssien oikeudenmukaista jakamista. Usein puhutaan sekä muodollisesta tasa-arvosta, eli syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisista oikeuksista ja kohtelusta, että tosiasiallisesta tasa-arvosta esimerkiksi poliittisten päätösten lopputulosten suhteen. Tasa-arvokäsite kattaa myös sukupuolen moninaisuuden eli hyväksyy ajatuksen, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi.

SUKUPUOLISTEREOTYPIA Sukupuolistereotypiat ovat pelkistettyjä tai kaavamaisia odotuksia ja oletuksia siitä, millaisia miehet ja naiset yleensä ovat tai miten naisten ja miesten tulee käyttäytyä ollakseen ”oikeanlaisia”. Sukupuolistereotypiat ovat pitkälti tiedostamattomia, syvälle kulttuuriin juurtuneita ”itsestäänselvyyksiä”. Stereotypiat ylläpitävät osaltaan eriarvoisuutta.

SUKUPUOLEN MUKAINEN SEGREGAATIO Segregaatio tarkoittaa eriytymistä, eriyttämistä tai eristämistä. Sukupuolen mukainen segregaatio työelämässä ja koulutuksessa tarkoittaa töiden, tehtävien ja koulutusalojen jakautumista naisten ja miesten aloiksi ja töiksi. Horisontaalinen segregaatio tarkoittaa sitä, että tytöt ja pojat opiskelevat eri aloilla tai miehet ja naiset toimivat eri ammateissa, eri työpaikoilla, eri toimialoilla tai työmarkkinoiden sektoreilla. Vertikaalinen segregaatio tarkoittaa työelämässä tapahtuvaa työnjakoa ja eriytymistä siinä, mille hierarkian tasolle miehet ja naiset sijoittuvat.

SUKUPUOLINEUTRAALIUS Sukupuolineutraalius perustuu ajatukseen, että sukupuolella ei ole käsiteltävässä asiassa merkitystä. Tällöin näennäisesti sukupuolineutraali toimintatapa saattaa vaikuttaa syrjivästi tai vahvistaa eriarvoisuutta, jos tosiasiallisesti olemassa olevaa sukupuolinäkökulmaa tai sukupuolittuneisuutta ei ole otettu huomioon.

SUKUPUOLISOKEUS Sukupuolisokeudesta on kyse silloin, kun sukupuolella ei nähdä merkitystä, vaikka sillä todellisuudessa on. Sukupuolisokea ajattelu saattaa johtaa stereotypioita vahvistavaan toimintaan ja lisätä epätasa-arvoa.

SUKUPUOLITIE TOINEN OPETUS Sukupuolitietoinen opetus perustuu herkkyydelle tunnistaa yksilöllisyys ja persoonallisuus jokaisessa oppijassa. Opetuksessa pidättäytytään sosiaalistamasta oppilasta hänen ulkoiseen sukupuoleensa. Sukupuolitietoisessa opetuksessa tunnistetaan sukupuolittavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä kyseenalaistetaan ja puretaan niitä sukupuolten tasa-arvoa rakentaen. Oppilaita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja lievitetään täten opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregaatiota.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA SYRJINTÄ Sukupuoleen perustuvaa syrjintää on henkilön asettaminen sukupuolen (mukaan lukien sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu) vuoksi eriarvoiseen asemaan. Syrjintää on myös seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä. Sukupuoleen perustuva syrjintä saattaa yhdistyä muihin syrjintäperusteisiin. Silloin kun syrjintä johtuu useasta syystä, puhutaan moniperusteisesta syrjinnästä.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA HÄIRINTÄ Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan ei-toivottua käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, mutta ei ole luonteeltaan seksuaalista. Tällä käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Samalla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä ei-toivottua käytöstä, joka on luonteeltaan seksuaalista. Tällaisella käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

HETERONORMATIIVISUUS Heteronormatiivisessa ajattelumallissa heteroseksuaali mies ja heteroseksuaali nainen edustavat luonnollisia, oikeutettuja, toivottuja ja usein ainoita mahdollisuuksia olla ihminen. Heteronormatiivisuus heijastuu instituutioihin, rakenteisiin, ihmissuhteisiin ja käytäntöihin.

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat periaatteessa samaa asiaa: syrjimättömyyden ja tasavertaisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, kansalaisuudesta, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnosta,

vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta. Lainsäädännössä ja viranomaistyössä tasa-arvo tarkoittaa useimmiten sukupuolten tasa-arvoa. Muihin syrjäntäperusteisiin viitattaessa käytetään yhdenvertaisuus-käsitettä.

5 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön organisointi

Palmgren-konservatorion yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön vastuhenkilö on Markku Ollila ja tasa-arvotyöryhmään kuuluvat Markku Ollila, Jussi Rinta, Ritva Koistinen, Kaisu Kaski, Klaus Hoffström, Satu Takala ja Sanna Kuikka.

6 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen nykytilanteen kartoitus

Keskustelimme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoryhmässämme huhti-toukokuun 2018 aikana esteettömyydestä, sukupuolisesta yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta sekä mahdollisesta syrjinnän kokemisesta oppilaitoksessamme. Paneuduimme myös syrjintää mahdollisesti aiheuttaviin syihin. Keskustelujen myötä työryhmä järjesti toukokuussa 2018 Wilmassa kyselyn, joka selvitti yllämainittuja asioita kaikilta 13-vuotta täyttäneiltä ja sitä vanhemmilta Palmgren-konservatorion TPO- oppilailta, ammatillisilta opiskelijoilta sekä henkilökunnan jäseniltä.

Työryhmässämme ei ollut oppilas- tai opiskelijajäseniä innostamisyrityksistä huolimatta. Jotta jatkossa saisimme aktiivisia nuoria työryhmän jäseniksi, kannustamme TPO:n oppilaita oppilaskunnan perustamiseen.

7 Koulukohtaiset kehittämiskohteet ja konkreettiset toimenpiteet

Kyselyn vastauksista selvisi, että suurimmaksi osaksi koulumme koetaan tasa-arvoiseksi ja yhdenvertaiseksi ja, että syrjintä tapahtuu vain hyvin vähän. Kuitenkin, koska 1-2 vastannutta 37:stä vastanneesta oli sitä mieltä, että syrjintä tapahtuu jossain määrin, riippuen kulloisestakin kysymyksestä, teemme joitakin toimenpiteitä, jotta voisimme vähentää syrjintää tai epätasa-arvoa entisestään. Haluamme myös lisätä ennakoivaa tietoisuutta näistä asioista koulussamme, jotta tilanteissa, joissa syrjintä saattaisi esiintyä, osataan toimia oikein.

Koulukohtaiset kehittämiskohteet ja niille konkreettiset toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi on määritetty kyselykartoituksen perusteella seuraavasti:

Kehittämiskohde	Toimenpide	Aikataulu	Vastuuhenkilöt
Perustamme oppilaskunnan, joka ajaa oppilaiden asioita.	Järjestäytymisen edistäminen	syksyllä 2018	Klaus Hoffström
Musiikin genrerajojen tasavertaistaminen	Viikkokokoukset, joissa otetaan asia esille	1 krt/viikko	Rehtori
Pyrkimys entistä esteettömämpään ja epätasa-arvoa vähentävään toimintakulttuuriin.	Sanna Kuikka tekee powerpoint-esityksen, jonka rehtori esittää	syyslukukauden aluksi.	Ollila/ Kuikka
Kartoitus vuosittain	Kysely Wilmassa.	keväisin	Rehtori

8 Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö, sopimukset, suunnitelmat ja ohjeet

Perusoikeudet Suomen perustuslaissa (731/1999)

Suomen uusi perustuslaki tuli voimaan 1. päivä maaliskuuta 2000. Perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaiset lain edessä. Lain 6 § sisältää yhdenvertaisuuden lain edessä sekä yleisen syrjintäkiellon.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain mukaan viranomaisella, koulutuksen järjestäjällä ja työnantajalla on velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän sekä työnantajan, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on laadittava arvioinnin pohjalta suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Laki kieltää välittömän (suoran) syrjinnän, välillisen (epäsuoran) syrjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syrjiä jotakuta.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta(609/1986)

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Rikoslaki (39/1889)

Syrjintäkiellon rikkomisesta tuomittavat rangaistukset määräytyvät rikoslain mukaan. Rikoslain 11 luvun 9 § sisältää laajan syrjintäkiellon. Rikoslain 47 luvun 3 §:llä puolestaan kielletään syrjintä työelämässä.

Perusopetuslaki (628/1998)

Lain mukaan opetuksen tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.

Myös lukiokoulutusta koskevan lainsäädännön perustana on yhdenvertaisuus.

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus liittyvät teemoina myös sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien perusteisiin.

Oppilaitoksen tasa-arvosuunnittelua koskeva 1.1.2015 voimaan tullut lainmuutos (1329/2014) ja hallituksen esitys (HE 19/2014 vp).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).

Opetussuunnitelmat Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 Opetushallitus.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus.

Lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015. Opetushallitus.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus. Täydennys koskien tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoitetta 2015.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2009. Opetushallitus.

Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen monesta näkökulmasta:

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissa. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

[Lukiolaki](#) (629/1998)

[Lukion opetussuunnitelman perusteet](#) 2015. Opetushallitus

Ihmisoikeussopimukset

Suomen syrjintäkieltoja koskeva lainsäädäntö pohjautuu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen (SopS 7-8/1976), Euroopan ihmisoikeussopimukseen (SopS 18-19/1990), Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimukseen nro 111. Tärkeimmät yhdenvertaisuuteen liittyvät ihmisoikeussopimukset löytyvät ihmisoikeudet.net - sivustoilta.

Suomi on myös ratifioinut [YK:n yleissopimuksen syrjinnän vastustamiseksi](#) opetuksen alalla jo vuonna 1971.

Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n laatimien [Opettajien eettisten periaatteiden](#) mukaan ihmisarvoa tulee kunnioittaa riippumatta ihmisen sukupuolesta, sukupuolisesta suuntautuneisuudesta, ulkonäöstä, iästä, uskonnosta, yhteiskunnallisesta asemasta, alkuperästä, mielipiteistä, kyvyistä ja saavutuksista. Opettajan oikeudenmukaisuuteen kuuluu erityisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä syrjinnän ja suosimisen välttäminen. Oikeudenmukaisuuden tulee toteutua myös etujen ja rasitteiden jaossa, rikkomusten ja ristiriitojen käsittelyssä sekä oppijan arvioinnissa. Opettajan tulee pitää huolta siitä, että kaikille opiskelijoille kuuluvat samat yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet. Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kulttuureja ja maailmankatsomusta on kunnioitettava tasapuolisesti, eikä ketään saa syrjiä niiden perusteella.

Liite 1

Vinkkejä keskusteluihin:

- Keskustelu luokissa, Tasa-arvotyö on taitolaji -opas, sivu 70
- Kysymyksiä alkukartoituksen tueksi (yhdenvertaisuus)
 - Ovatko opiskeluun tarvittava aineistot esteettömästi kaikkien saatavilla?
 - Ovatko opetukseen tarkoitettut tilat esteettömiä?
 - Miten yhdenvertaisia eri opintojen suorittamismuodot ovat (tentit, esseet, opintopäiväkirjat jne.)?
 - Miten yhdenvertaisuus toteutuu opiskelijayhteisössä, esim. oppilaskunnissa?
 - Esiintyykö oppilaitoksessa syrjintää tiettyihin ryhmiin kuuluvia opiskelijoita tai henkilökuntaa kohtaan? Syrjinnän perusteena voi olla **ikä, sukupuoli, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen tai ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy**.
 - Yhdenvertaisuussuunnitelmassa tulee käsitellä kaikkia edellä mainittuja syitä.
 - Miten syrjintään voidaan puuttua?
 - Yhdenvertaisuuden edistäminen tarkoittaa erilaisten lähtökohtien tunnistamista sekä sellaisten opetus- tai työjärjestelyiden luomista, että jokainen opiskelija ja työntekijä voi saavuttaa hänelle asetut tavoitteet.
- Kysymyksiä alkukartoituksen tueksi (tasa-arvo)
 - Onko koulusi tasa-arvoinen? Kohdellaanko kaikkia oppilaita tasa-arvoisesti?
 - kohtelee ko opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
 - kohtelevatko oppilaat toisiaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta?
 - suhtaudutko itse samalla tavalla tyttöihin ja poikiin?
 - Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?
 - voitko tehdä niitä asioita, joista pidät?
 - odotetaanko sinun tekevän asioita vain sen takia, että olet tyttö/poika/ muuta sukupuolta oleva oppilas?
 - vaikuttavatko muiden mielipiteet valintoihisi?
 - voitko olla oma itsesi koulussa?
 - Tunnetko olosi koulussa turvalliseksi?
 - tuletko mielelläsi kouluun?
 - missä/milloin et tunne oloasi turvalliseksi?
 - pystytkö kertomaan opettajalle, jos sinua tai ystävääsi kiusataan?
 - puuttuvatko opettajat kiusaamiseen riittävän hyvin?
 - onko sinulla koulussa eri sukupuolta olevia kavereita?
 - miten tyttöjen ja poikien ystävyyteen suhtaudutaan?
 - Millainen on mielestäsi tasa-arvoinen koulu?
 - mikä koulussasi erityisesti edistää tasa-arvoa?
 - onko sellaisia ongelmia, joihin voisit vaikuttaa omalla toiminnallasi?
 - toivoisitko muutoksia oppitunneille, välitunneille tai koulumatkoille?

Lähteet

Oppia kaikille – yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille (yhdenvertaisuus.fi/kirjasto)

Tasa-arvotyö on taitolaji (oph.fi/julkaisut)